

Klima- og
miljødepartementet

Strategi

IKT-strategi for miljøforvaltningen 2016-2020

Innhold

1	Status i 2016 og hvor er vi i 2020	3
	Forankring	4
2	Ny IKT-strategi: Anvendelse og oppfølging	5
	Økonomiske konsekvenser	6
3	Nasjonale mål	7
1	Tilby gode og brukervennlige tjenester på nett	8
2	Klima- og miljøhensyn på IKT-området	9
3	IKT-utviklingen skal baseres på samfunnsøkonomiske vurderinger	10
4	IKT-systemene skal være sikre og robuste	11
4	Sektorspesifikke mål	13
5	Miljødata skal ha høy kvalitet og være lett tilgjengelig	14
6	Miljøstatus skal være den foretrukne kilden til miljøinformasjon i Norge	15
7	Miljøforvaltningen skal ha gode fagsystem som er tilpasset sektorens behov	16
8	Miljøforvaltningen skal ha gode og ressurseffektive administrative system	17
9	Miljøforvaltningen skal ha en effektiv drift av sine IKT-system	18
10	Miljøforvaltningen skal ha en god strategi for kommunikasjon og publisering av informasjon på internett	20

1 Status i 2016 og hvor er vi i 2020

2 Ny IKT-strategi: Anvendelse og oppfølging

3 Nasjonale mål

- 1 Tilby gode og brukervennlige tjenester på nett
- 2 Klima- og miljøhensyn på IKT-området
- 3 IKT-utviklingen skal baseres på samfunnsøkonomiske vurderinger
- 4 IKT-systemene skal være sikre og robuste

4 Sektorspesifikke mål

- 5 Miljødata skal ha høy kvalitet og være lett tilgjengelig
- 6 Miljøstatus skal være den foretrukne kilden til miljøinformasjon i Norge
- 7 Miljøforvaltningen skal ha gode fagsystem som er tilpasset sektorens behov
- 8 Miljøforvaltningen skal ha gode og ressurseffektive administrative system
- 9 Miljøforvaltningen skal ha en effektiv drift av sine IKT-system
- 10 Miljøforvaltningen skal ha en god strategi for kommunikasjon og publisering av informasjon på internett

1 Status i 2016 og hvor er vi i 2020

IKT har gått fra å være et viktig hjelpemiddel i arbeidslivet til å bli et system som er integrert i så godt som alle aspekter i moderne virksomheter. Det er derfor viktig at alle virksomheter har en plan for hvordan de ønsker å benytte seg av IKT i tiden fremover.

En god styring og planlegging av IKT-systemene skal sikre at etatene i miljøforvaltningen har så gode IT-løsninger som mulig innenfor de eksisterende rammer. I denne strategien legges det opp til å nå dette målet gjennom fremtidsrettede og tilpassede IT-investeringer koblet sammen med en samkjøring og samordning av IT-systemene i hele miljøsektoren.

Miljøforvaltningen har kommet et stykke på vei i arbeidet med å benytte IKT og digitale ressurser på en effektiv måte for å møte morgendagens utfordringer. Mange av de målene som ble satt i den foregående IKT-strategien er nådd, men noen gjenstår og flere nye har kommet til. Miljøforvaltningen har gjennomgått flere store endringer siden siste strategi ble skrevet. Kartverket har gått ut av miljøforvaltningen og Klif og DN har slått seg sammen til Miljødirektoratet. Disse endringene har ført til at noen oppgaver og ansvarsområder har falt bort samtidig som andre har blitt mer samordnet og samkjørte. Dette er endringer som er gjenspeilet i strategien og har fått konsekvenser for både dens innhold og utforming.

Det er vårt mål at miljøforvaltningen i 2020 er en samkjørt og samordnet kunnskapsforvalter og formidler av miljødata. Dette målet skal nås gjennom en tydelig rolleavklaring og tettere samarbeid innad i sektoren og med tilstøtende sektorer. Informasjon som publiseres skal være lett tilgjengelig, oppdatert, oversiktlig og tilpasset brukernes behov. Videre skal miljøinformasjon samordnes og tilgjengeliggjøres på noen få sentrale nettsteder slik som Miljøstatus og Data.norge.no. Data som publiseres skal enkelt kunne benyttes av næringsliv, forskningsmiljø og befolkningen generelt gjennom tilrettelegging for viderebruk.

Et av regjeringens viktigste mål for forvaltningen er økt effektivisering. Dette skal oppnås gjennom digitalisering, samordning og valg av smarte IKT-løsninger. Miljøforvaltningen skal tilgjengeliggjøre alle relevante elektroniske tjenester der det er hensiktsmessig og benytte seg av statlige felleskomponenter hvor det er mulig. Innen 2020 skal miljøforvaltningen ha samordnet sin IKT-drift i et sentralt miljø og ha etablert et utstrakt samarbeid når det gjelder IKT-sikkerhet. Dette innebærer at alle etater har fått på plass et informasjonssikkerhetssystem og opprettet et responsmiljø i sektoren for å håndtere uønskede IKT-hendelser. Dette gjøres etappevis i tråd med Justis- og beredskapsdepartementets anbefalinger. Videre skal samordningsmuligheter vurderes i alle større IKT-prosjekt og alle nye IKT-investeringer skal vurderes ut fra samfunnsøkonomisk nytte.

Miljøforvaltningen skal ved IKT-strategiens utløp i 2020 framstå som en moderne, effektiv og samordnet sektor som tilbyr gode fullverdige elektroniske tjenester til alle sine brukere.

Forankring

IKT-strategien for miljøsektoren bygger på krav, føringer og anbefalinger i en rekke ulike meldinger, strategier, rundskriv og handlingsplaner. De mest sentrale av disse er [Digitaliseringsrundskrivet nr.H-17/15](#), [Meld. St. 23 \(2012-2013\) - Digital agenda for Norge](#), [Nasjonal strategi for informasjonssikkerhet](#) og [Referanse katalog for IT-standarder i offentlig sektor](#). IKT-strategien er ikke en erstatning for disse publikasjonene, men skal ses i sammenheng med disse.

Vi har i denne strategien valgt å fokusere på de kravene og anbefalingene som vi mener er mest aktuelle for miljøsektoren. Det betyr ikke at nasjonale krav som ikke er omtalt i strategien ikke skal følges. Det vil også komme flere krav og anbefalinger i løpet av IKT-strategiens virkeperiode som naturlig nok ikke er omtalt i denne strategien. Det er viktig at den enkelte etat holder seg orientert om nye krav og anbefalinger og følger opp disse etter hvert som de kommer.

2 Ny IKT-strategi: Anvendelse og oppfølging

Den nye IKT-strategien gjelder for miljøforvaltningen i perioden 2016-2020. Med miljøforvaltningen menes her Klima- og miljødepartementet, Miljødirektoratet, Riksantikvaren, Norsk polarinstitutt og Kulturminnefondet. Formålet med strategien er å tydeliggjøre de viktigste veivalg og prioriteringer i miljøforvaltningen på IKT-området for gjeldende periode. Strategien legger føringer for hvordan IKT skal driftes, utvikles og videreutvikles i miljøforvaltningen i perioden.

For at det skal være hensiktsmessig å ha en strategi må den brukes aktivt. Den skal være et nyttig verktøy og hjelpemiddel i arbeidet med å integrere IKT i miljøforvaltningens kjerneoppgaver. Erfaringer fra foregående perioder viser at IKT-strategien i ulik grad har vært et levende og aktuelt verktøy for miljøforvaltningen. Det har blitt tatt flere grep for å få denne strategien til å bli mer relevant og enkel å bruke. For det første er det ryddet opp i målstrukturen, det er nå færre hovedmål og delmål og målene har blitt spisset og tydeliggjort. Der hvor det er mulig har det blitt satt operasjonelle mål som gjør det enkelt å vurdere måloppnåelse. I tillegg er det lagt til tiltak under delmålene som videre konkretiserer hva som skal gjøres på hvert enkelt område for å nå de målene vi har satt oss. For enkelte mål er det også lagt inn rapporteringskrav, som spesifiserer hva det ønskes at etatene skal rapportere på og når.

KLD ønsker i tillegg å knytte strategi, tildelingsbrev og instruks tettere sammen. Både tildelingsbrev og instruks vil i større grad enn tidligere gjenspeile de krav og føringer som ligger i IKT-strategien. Dette innebærer at departementet vil følge opp strategien tettere og be om flere tilbakemeldinger på fremdrift og rapportering på måloppnåelse. Gitt den sentrale posisjonen IKT i dag har i alle moderne virksomheter, ønsker departementet at IKT-strategien skal inngå i de sentrale styringsdokumentene til den enkelte etat. IKT-strategien skal derfor danne grunnlaget for en IKT-handlingsplan for perioden utarbeidet av og tilpasset den enkelte virksomhet.

Økonomiske konsekvenser

Enkelte av målene i IKT-strategien vil med relativt stor sannsynlighet kunne medføre behov for ekstra midler. Her er det særlig implementeringen av felles IKT-drift i sektoren som vil kunne være ressurskrevende. Det er forventet at de ulike utredningene som det legges opp til i strategien skal avdekke ressursbehovet på de mest sentrale områdene. KLD vil underveis i prosessen vurdere behovet for å bevilge ekstra midler. Det legges imidlertid opp til at etatene tar størstedelen av kostnadene innenfor egne budsjett.

3 Nasjonale mål

Det har skjedd en rivende utvikling på IKT-siden de senere år. Ny teknologi muliggjør stadig nye og bedre tjenester. Effektivitetsgevinsten som kan oppnås ved å utnytte de mulighetene som ligger i IKT er store og den beste måten å oppnå dette på er gjennom økt samarbeid og samordning i offentlig sektor. Nasjonale krav og føringer skal sørge for at offentlig sektor beveger seg i samme retning og legger til rette for digitale tjenester og løsninger på tvers av ulike sektorer i det offentlige. Det er derfor viktig at nasjonale krav for IKT etterleves og statlige anbefalinger følges der det er mulig. Noen av de mest sentrale målene i regjeringens IKT-strategi omhandler digitalisering av tjenester, samordning og IKT-sikkerhet. Fire av hovedmålene i denne IKT-strategien tar for seg nasjonale krav og føringer på IKT-området.

1) Tilby gode og brukervennlige tjenester på nett

En forutsetning for at elektroniske tjenester skal tas i bruk er at de er tilpasset brukernes behov både når det gjelder funksjonalitet og innhold. Dette betyr at informasjonen som gjøres tilgjengelig er korrekt, relevant og forståelig for brukerne. I tillegg skal informasjonen som presenteres være oversiktlig og lett kunne lastes ned og anvendes i andre sammenhenger. Et viktig verktøy i denne sammenhengen er Referansekatalogen som inneholder krav og anbefalinger til ulike maler og standarder som skal benyttes av offentlig sektor ved publisering av digitalt innhold. I tillegg er det utarbeidet retningslinjer for enklere og mer effektiv rapportering (ELMER) som skal benyttes ved utvikling av nettskjema rettet mot næringslivet.

Delmål:

- a. Utvikle elektroniske løsninger av alle relevante tjenester
- b. Digital kommunikasjon skal være hovedregelen for kontakt med forvaltningen
- c. Innlogging til offentlige nettsteder skal være enkel og sikker
- d. Tilby helhetlige og brukervennlige digitale tjenester
- e. Benytte obligatoriske og anbefalte offentlige standarder for publisering på nett
- f. Relevant informasjon skal tilpasses for viderebruk

Tiltak:

- i. Ved utvikling av nye elektroniske tjenester skal nasjonale felleskomponenter brukes der det er hensiktsmessig
- ii. Ta i bruk Digital postkasse i henhold til nasjonale føringer
- iii. Brukerundersøkelser skal gjennomføres jevnlig for å sikre god brukervennlighet
- iv. Ta i bruk ID-porten for digitale tjenester som krever innlogging og autentisering
- v. Utrede muligheten for økt gjenbruk av data i eksisterende løsninger og ved utvikling av nye tjenester
- vi. Elmer-prinsippene skal benyttes ved utforming av nettskjema rettet mot næringslivet
- vii. Informasjon som kan viderebrukes skal tilgjengeliggjøres i maskinlesbare format

Forklarende tekst til delmål:

Alle relevante søknader, skjemaer og rapporteringer med årlig innsendingsvolum over 3000 skal være åpne for digital utfylling og digital innsending. Samfunnsøkonomiske hensyn skal ligge til grunn ved digitalisering av alle nye tjenester. Hvis kostnaden overstiger den samfunnsøkonomiske nytten ved utviklingen av tjenesten skal den ikke realiseres. Digitale, nettbaserte tjenester skal være hovedregelen for forvaltningens kommunikasjon med innbyggere og næringsliv. Disse tjenestene skal være helhetlige og brukervennlige og det skal være enkelt og trygt å logge inn på offentlige nettsteder.

Miljøforvaltningen skal benytte seg av ID-porten for digitale tjenester som krever innlogging og autentisering. Brukernes behov skal stå i sentrum ved utvikling av nye tjenester. Nye digitale tjenester bør være så enkle som mulig for brukeren. Informasjon som allerede finnes i offentlige virksomheter bør derfor gjenbrukes i størst mulig grad. For at brukerne skal få best mulig tjenester skal nasjonale felleskomponenter som Altinn, Digital postkasse og eID benyttes hvor mulig.

Referansekatalogen skal være retningsgivende for all publisering av informasjon på nett. Obligatoriske standarder skal brukes ved publisering på nett og anbefalte standarder skal benyttes hvor mulig. Tidligere publisert innhold skal endres til disse standardene hvor det er hensiktsmessig.

I samsvar med viderebruksbestemmelsene i offentleglova skal miljøforvaltningen gjøre egnet informasjon tilgjengelig i maskinlesbare formater. Dette gjelder informasjon som kan viderebrukes og som ikke er taushetsbelagt. Data bør tilgjengeliggjøres under en åpen lisens som Norsk lisens for åpne data (NLOD)

2) Klima- og miljøhensyn på IKT-området

Miljøforvaltningen har et særskilt ansvar for å ta klima- og miljøhensyn også på IKT-området. Miljøutfordringene knyttet til IKT-utstyr er mange, både ved produksjon av IKT-utstyret (farlige kjemikalier, sjeldne mineraler, avfall), ved bruken (strømforbruk og CO2 utslipp) og ved avhending (e-avfallshåndtering). Derfor er det viktig at Miljøforvaltningen tar klimaansvar i IKT-anskaffelser, samtidig som klima og miljøhensyn vurderes i nye IKT-prosjekt og for IKT-drift.

Delmål:

- a. Følge regjeringens handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar ved offentlige IKT-anskaffelser
- b. Klima- og miljøhensyn vurderes og dokumenteres for alle nye IKT-prosjekt
- c. Klima- og miljøhensyn vurderes i drift og tilrettelegging av IKT-system

Tiltak:

- i. Utarbeide en felles plan for hvordan miljøforvaltningen best skal ivareta klima- og miljøhensyn på IKT-siden når det gjelder drift, anskaffelser, utvikling av nye tjenester og forbedring av eksisterende driftstekniske system. Dette inkorporeres i arbeidet med etablering av felles IKT-drift og felles investeringsplan for IKT jf. hovedmål 9 a og b

Forklarende tekst til delmål:

Miljøforvaltningen skal vurdere klimatiltak for alle IKT-relaterte aktiviteter slik som offentlig innkjøp, nye IKT-prosjekt, IKT-drift etc. Klima- og miljøsektoren skal være en foregangsfigur når det gjelder å se nye muligheter for å spare miljøet. Det er spesielt viktig at miljøforvaltningen går

fram med et godt eksempel på dette området og følger de retningslinjene som er anbefalt, og i tillegg ser på nye muligheter og nye områder som det kan settes et klimafokus på.

3) IKT-utviklingen skal baseres på samfunnsøkonomiske vurderinger

Et viktig prinsipp for offentlig forvaltning er at alle nye investeringer og prosjekt som startes opp skal vurdere kostnad i forhold til den samfunnsøkonomiske nytten. Investeringer som ikke er samfunnsøkonomisk lønnsomme skal ikke gjennomføres med mindre det er andre tungtveiende grunner som rettferdiggjør dette. De største samfunnsøkonomiske gevinstene ved gjennomføring av større IKT-prosjekt i offentlig sektor er ofte knyttet til samordning, bruk av nasjonale felleskomponenter og anvendelse av felles arkitekturprinsipp.

Delmål:

- a. Etablering og videreutvikling av nye tjenester og løsninger vurderes ut fra kost/nytte analyser
- b. Større IKT-prosjekter skal ha en plan for gevinstrealisering
- c. Ved utvikling av nye IKT tjenester og løsninger skal samordningspotensialet i sektoren og tilstøtende sektorer vurderes
- d. Ved utvikling av nye IKT-tjenester skal nasjonale felleskomponenter benyttes der det er mulig
- e. Statens overordnede arkitekturprinsipper skal benyttes ved nyutvikling og vesentlige endringer av eksisterende løsninger på IKT-området

Tiltak:

- i. Prosjektveiseren skal benyttes på alle større IKT-prosjekt
- ii. DFØs veileder for gevinstrealiseringsplan skal benyttes i sammenheng med alle større IKT-prosjekt
- iii. Alle større IKT-prosjekt skal gjennomføres i samråd med KLD
- iv. Etatene skal ha tilstrekkelig kunnskap om prosjektstyring og gevinstrealisering
- v. Vurdere behov for endringer i arbeidsprosesser, regelverk og rutiner for å fremme effektiv og sikker samhandling

Forklarende tekst til delmål:

Alle større IKT-prosjekt skal vurderes ut fra den samfunnsøkonomiske nytten før de startes opp. Med større IKT-prosjekter mener vi alle prosjekter med en total kostnadsramme på mer enn 10 mill. kroner. For å sikre at man tar ut de ønskede gevinstene av et IKT-relatert prosjekt, må gevinstrealisering være sentralt helt fra prosjektets oppstart. Gevinstene og forutsetninger for realisering av gevinstene skal synliggjøres i beslutningsgrunnlaget for tiltaket, og benyttes i den løpende styringen og oppfølgingen av prosjektet. Det bør lages en plan for realisering og måling av gevinstene. Forøvrig anbefales det at prosjektveiseren benyttes i planlegging og styring av alle IKT-relaterte prosjekter. KLD ber videre om at

alle IKT-prosjekt med en kostnadsramme på mer enn 10 mill. kroner eller prosjekt som ikke kan dekkes gjennom egne budsjett og det må søkes om midler for, skal rapporteres til departementet.

Ved å se på potensialet for samordning av større IKT-prosjekt i og mellom sektorer øker den samfunnsøkonomiske nytten, ved at kostnaden per virksomhet blir redusert. I tillegg åpner samordning for deling, gjenbruk og sammenstilling av informasjon som kommer brukerne til gode gjennom bedre og mer brukervennlige tjenester.

4) IKT-systemene skal være sikre og robuste

Økt bruk av IKT gjør at samfunnet blir mer sårbart. Truslene mot IKT-systemene øker, og angrepene blir stadig mer avanserte. God forebyggende IKT-sikkerhet blir derfor stadig viktigere for samfunnssikkerheten. Vi må være trygge på at tjenester og infrastruktur fungerer, og vi må sikre oss mot at viktig informasjon kommer på avveie. Det er derfor avgjørende at IKT-systemene i miljøforvaltningen er rustet mot uønskede hendelser, har en lav nedetid og ivaretar integriteten, sikkerheten og tilgjengeligheten av sine informasjonsverdier på en god måte. Etablering av et system for informasjonssikkerhet og effektive responsmiljø i sektoren er viktige innsatsfaktorer i dette arbeidet.

Delmål:

- a. Det skal defineres et responsmiljø for uønskede IKT-hendelser med varslingsrutiner i den enkelte virksomhet og sektoren som helhet innen 1.4.2016
- b. Det skal etableres et system for informasjonssikkerhet etter ISO 27001 standarden innen 1.1.2017
- c. Etatene skal sertifiseres etter ISO27001-standardens innen 1.1.2018

Tiltak:

- i. Kartlegge status på dagens system for å håndtere ikke ønskede IKT-hendelser
- ii. Igangsette tiltak for å få sikkerheten opp på et nivå som er i tråd med NSMs anbefalinger
- iii. Etablere et forum for informasjonssikkerhet i sektoren innen 1.1.2018 for å drøfte og dele utfordringer, krav og tiltak knyttet til informasjonssikkerhet
- iv. Legge dokumentasjonen opp mot ISO 27001 standarden og etablere et system for årlig intern revisjon av ISMS-et og ledelsens gjennomgang innen 1.1. 2017
- v. Foreta nødvendige forberedelser for en sertifisering av ISMS-et innen 1.1. 2018

Rapporteringskrav:

- Rapportere på status i arbeidet med etablering av responsmiljø både i egen virksomhet og for sektoren som helhet innen 1.9.2016
- Rapportere på status i arbeidet med å etablere et system for informasjonssikkerhet etter ISO 27001 innen 1.6. 2016

Forklarende tekst til delmål:

Etatene anbefales å kontakte NSM NorCERT for å få råd og veiledning i arbeidet med å etablere responsmiljø i egen virksomhet og sektoren som helhet. Miljødirektoratet leder arbeidet med å få på plass et felles responsmiljø for sektoren. Både Norsk Polarinstitutt og Riksantikvaren skal delta aktivt i dette arbeidet og legge til rette for etableringen av et felles responsmiljø. Nivået og omfanget av responsmiljøet i sektoren skal baseres på risiko- og sårbarhetsanalyser. NSMs anbefalinger til etablering av responsmiljø i virksomhetene og sektoren skal legges til grunn for arbeidet. Ved etableringen av responsmiljøet tar vi utgangspunkt i minimumskravene satt av NSM. Se for øvrig oppdragsbrev fra departementet.

Det anbefales at virksomheten legger opp til en internrevisjon av sitt informasjonssystem i løpet av 2017 for deretter å gjennomføre årlige internrevisjoner. Videre anbefales det at virksomhetene gjør de nødvendige forberedelsene for en sertifisering av sitt informasjonssikkerhetssystem i god tid før fristen 1.1.2018.

4 Sektorspesifikke mål

Sektorspesifikke mål er mål som er spesielt rettet mot miljøforvaltningens samfunnsoppdrag. Det er avgjørende at IKT-utviklingen i sektoren understøtter og ivaretar de miljøpolitiske målsettingene og det ansvaret miljøforvaltningen har for å følge opp regjeringens miljøpolitikk. De sektorspesifikke målene skal underbygge de miljøpolitiske målsetningene samtidig som de skal oppfylle de nasjonale målene for IKT utvikling i offentlig sektor. Det er satt opp seks sektorspesifikke hovedmål i strategien.

5) Miljødata skal ha høy kvalitet og være lett tilgjengelig

Gode miljødata er et nødvendig underlag for beslutninger av betydning for samfunnet. Miljødataene må derfor være kvalitetssikret, godt forvaltet og tilgjengelig for brukerne. Miljøforvaltningen har det nasjonale overordnede ansvaret for miljødata og skal derfor sørge for at alle offentlige virksomheter følger retningslinjer for håndtering og kvalitetssikring av miljødata.

Delmål:

- a. Forvalte, tilrettelegge og formidle miljødata på en god og brukervennlig måte
- b. God samordningen av miljødata og økt samarbeidet i miljøforvaltningen på innsamling, bearbeiding og bruk av data
- c. En felles forståelse for metadata i miljøsektoren
- d. Effektiv dataflyt av miljøinformasjon og rapportering av miljødata
- e. Miljøforvaltningen skal legge til grunn nasjonale og internasjonale standarder og retningslinjer for samhandling og tilgjengeliggjøring av miljøinformasjon

Tiltak:

- i. Utrede muligheten for lagring og bearbeiding av miljødata på en måte som sikrer enkel tilgang for brukerne, f.eks. i en nettskyløsning, ref Digitaliseringsrundskrivet, innen 1.1.2017
- ii. Nedsette et samarbeidsutvalg for å utrede muligheten for en felles forståelse for metadata i miljøsektoren innen 1.6.2016
- iii. Miljøforvaltningen skal følge opp nasjonale og internasjonale faglige nettverk på IKT-området gjennom deltakelse i egnede fora

Forklarende tekst til delmål:

Med miljødata menes her all miljørelaterte data som miljøforvaltningen besitter og som anses som relevant for offentligheten. Disse dataene skal være korrekte og etterprøvbare og de skal tilgjengeliggjøres på en forståelig måte slik at de kan benyttes av privat og offentlig sektor på en enkel måte. Dette innebærer at data skal tilgjengeliggjøres på de formatene som anbefales i referansekatalogen. Data skal publiseres på relevante nettsteder slik som data.norge.no og miljøstatus.no. Videre skal data beskrives slik at de enkelt skal kunne viderebrukes av aktører i både offentlig og privat sektor. Etablering av en felles forståelse av metadata (data om data) er avgjørende for at miljødata skal kunne brukes på en enkel og god måte både intern i sektoren og av andre sektorer. Dette arbeidet kan være krevende, men her er det viktig at nasjonale og internasjonale standarder på området har forrang over enkeltinteresser. Departementet vil bistå etatene i dette arbeidet gjennom deltakelse i et samarbeidsutvalg. Enkel tilgang på data er viktig for å sikre best mulig dataflyt. En mulig løsning for å sikre dette er gjennom f.eks en nettskyløsning. Etablering av en slik løsning kan være kompleks og det anbefales derfor at en mulig slik løsning utredes før en beslutning tas.

6) Miljøstatus skal være den foretrukne kilden til miljøinformasjon i Norge

Miljøstatus skal være det foretrukne nettstedet i Norge for all miljøinformasjon. Informasjonen skal tilpasses brukernes behov og presenteres på en oversiktlig og brukervennlig måte. For at Miljøstatus skal forbli det foretrukne nettstedet for miljøinformasjon er det viktig at informasjonen hele tiden er oppdatert og at ny relevant informasjon legges ut så tidlig som mulig.

Delmål:

- a. Relevante miljødata skal samordnes og publiseres på Miljøstatus.no
- b. Miljøstatus skal formidle tilgang til data som presenteres
- c. Miljøstatus skal tilby relevant informasjon til alle brukergrupper
- d. Miljøstatus skal være oppdatert og brukervennlig

Tiltak:

- i. Alle etater i miljøforvaltningen skal ha et aktivt eierskap til Miljøstatus gjennom bruk og publisering av data
- ii. Etatene i miljøforvaltningen skal etablere en oversikt over alle nettsteder som publiserer miljøinformasjon innen 1.6. 2016
- iii. Identifisere de viktigste målgruppene for miljøstatus
- iv. Vurder om det er informasjon i andre portaler som burde tilgjengeliggjøres i Miljøstatus (kontinuerlig)
- v. Foreta brukerundersøkelser hvert andre år fra 2016

Forklarende tekst til delmål:

Miljøstatus skal være det samlende nettstedet for all miljødata i sektoren og med tilstøtende sektorer. For å oppnå dette må det lages en oversikt over alle nasjonale nettsteder som publiserer miljødata og søke å samordne informasjon i disse med Miljøstatus. Med samordning menes ikke nødvendigvis sammenslåing, men en bedre samkjøring og koordinering av nettsteder og nettsatsinger som publiserer miljødata. Denne oversikten skal være på plass 1.6.2016. For at Miljøstatus fortsatt skal være det foretrukne nettstedet for brukerne når det gjelder miljødata må informasjonen som publiseres være oppdatert, relevant og brukervennlig. Den beste måten å sikre dette på er å gjennomføre jevnlig brukerundersøkelser og foreta nødvendige endringer på nettsiden ved behov.

7) Miljøforvaltningen skal ha gode fagsystem som er tilpasset sektorens behov

Fagsystemene utgjør selve kjernen i miljøsektorens arbeidsområde. Gode fagsystem er derfor avgjørende for at miljøsektoren skal oppfylle sitt samfunnsoppdrag. Disse fagsystemene skal så langt det lar seg gjøre være tilpasset sektorens egenart og behov, samtidig som samfunnsøkonomiske hensyn ivaretas. For at miljøsektoren skal kunne være så effektiv som mulig er det viktig at all utvikling av nye system og videreutvikling av etablerte/eksisterende system samordnes i sektoren. Et annet viktig moment for en effektiv sektor er at fagsystemene både innad i virksomheten, og innad i sektoren kan kommunisere med hverandre på en god måte.

Delmål:

- a. Fagsystemene i sektoren skal være funksjonelle og brukervennlige
- b. Fagsystemene i sektoren skal kunne kommunisere med hverandre og tilstøtende sektorer der det er nødvendig og hensiktsmessig
- c. Miljøforvaltningen skal samordne etablering og videreutvikling av sine fagsystem

Tiltak:

- i. Utarbeid en liste over alle viktige fagsystemer med en vurdering av status og potensialet for samordning
- ii. Ved etablering eller videreutvikling av fagsystemer skal det tas hensyn til nasjonale bestemmelser og retningslinjer (Referansekatalogen og Digital Agenda)
- iii. Etablering og videreutvikling av viktige fagsystemer skal skje ut fra faglige behov og vurderinger og i samråd med departementet
- iv. Etablere en felles konvensjoner, standarder og arkitekturprinsipp i miljøforvaltningen med tanke på samordning av fagsystem
- v. Utrede muligheten for samordning av eksisterende fagsystemer innen 1.6. 2016

Forklarende tekst til delmål:

Det er viktig at fagsystemene i den enkelte virksomhet er funksjonelle og brukervennlige. Ansatte skal oppfatte fagsystemene som enkel å bruke, samtidig som de er tilpasset sektorens behov. Utvikling av nye fagsystem skal derfor skje ut ifra faglige behov, brukervennlighet og samfunnsøkonomisk nytte.

Alle eksisterende fagsystem skal vurderes ut ifra samordningspotensiale og mulighet for kommunikasjon på tvers av andre relevante fagsystem. Samordningspotensialet og eventuelle behov for utvikling av nye fagsystem skal skje ut ifra samfunnsøkonomisk nytte og i samråd med departementet. Det skal derfor utarbeides en gevinstrealiseringsplan for alle større anskaffelser/utviklingsprosjekt på IKT-siden i forkant av en avgjørelse om utvikling/innkjøp. Med større IKT-prosjekt menes her prosjekt som har en total kostnadsramme på 10 mill. kroner eller mer.

Der hvor det mangler nasjonale og internasjonale standarder og arkitekturprinsipper skal miljøforvaltningen der det er hensiktsmessig og vesentlig for en rasjonell samordning av fagsystemer, etablere supplerende standarder/prinsipper for sektoren.

8) Miljøforvaltningen skal ha gode og ressurseffektive administrative system

Gode administrative systemer er avgjørende for å kunne løse arbeidsoppgaver på en effektiv måte. Uten tilstrekkelige ressurser og kompetanse vil imidlertid, en effektiv bruk av de administrative ressursene være vanskelig. Samordning av administrative system kan i mange tilfeller føre til høyere kostnadseffektivitet og samtidig gjøre virksomhetene mindre sårbare ovenfor feil og uønskede hendelser. Samfunnsøkonomiske hensyn skal veie tungt.

Delmål:

- a. Miljøforvaltningen skal samordne etablering og videreutvikling av sine administrative system
- b. Miljøforvaltningen skal gå over til statens fellestjenester for lønn, personal og regnskap tilbudt av Direktoratet for økonomistyring (SAP og Agresso) innen 1.1.2017 når det gjelder applikasjonsdriften.
- c. Miljøforvaltningen skal etablere felles systemer for tilskuddsforvaltning i miljøforvaltningen – innen 1.1.2018

Tiltak:

- i. Integrere fagsystem og administrative system hvor det er naturlig
- ii. Legge en fremdriftsplan for en overgang til statens fellestjenester for lønn, personal og regnskap innen 1.5.2016
- iii. Etablering og videreutvikling av administrative system skal skje ut ifra faglige behov og vurderinger og i samråd med departementet
- iv. Nedsette en prosjektgruppe for å utrede muligheten for samordning av tilskuddsforvaltningen innen 1.2.2016 med ferdigstilling innen 1.10.2016
- v. Det må påregnes en videre samordning av systemer i forbindelse med å få på plass en felles driftsplattform

Rapporteringskrav:

- Fremdriftsplan for overgang til DFØs fellestjenester skal forelegges KLD innen 1.5.2016

Forklarende tekst til delmål:

Gode administrative system er en viktig innsatsfaktor for å kunne oppnå en effektiv drift i miljøforvaltningen. En av de beste måtene å oppnå dette på er ved å samordne administrative system i miljøforvaltningen og samtidig ser på muligheten for å benytte seg av statlige fellestjenester.

Miljøforvaltningen bes om å gå over til fellestjenester for lønn, personal og regnskap tilbudt av Direktoratet for økonomistyring. De etater som mener at en overgang til DFØs fellestjenester ikke vil være mulig i sin virksomhet må forelegge en skriftlig begrunnelse til departementet innen 1.2.2016.

Den enkelte etat skal legge en fremdriftsplan for når og hvordan de skal gå over til relevante fellestjenester for lønn, personal og regnskap i regi av DFØ. Planen skal inneholde hvilke tjenester som er aktuelle å benytte seg av og en vurdering av viktige tjenester som det ikke ønskes å benytte seg av.

Når det gjelder samordning av tilskuddsforvaltningen i miljøsektoren skal det nedsettes en prosjektgruppe ledet av KLD med representanter fra alle etater. Formålet med prosjektgruppen er å se på hvilke muligheter som ligger i en samordning og når og hvordan en eventuell samordning kan gjennomføres.

9) Miljøforvaltningen skal ha en effektiv drift av sine IKT-system

IKT utgjør kjernen i driften av alle moderne virksomheter og det er i dag utenkelig å ikke se på IKT som en av de viktigste områdene for å oppnå økt effektivisering. Dagens komplekse IT-samfunn setter høye krav til både kompetanse og ressurser når det gjelder sikker og effektiv drift av IKT-system. Det må derfor ses på nye løsninger for å møte utfordringene i dagens samfunn på. Samordning og samarbeid på IKT-området er en av de viktigste redskapene for å oppnå dette.

Delmål:

- a. Alle IKT-investeringer knyttet til IKT-infrastruktur og drift i miljøforvaltningen skal koordineres med sikte på felles drift i 2018
- b. Etablere en helhetlig IT-drift i Miljødirektoratet for sektoren innen 1.1.2018 med tilhørende driftsavtaler

Tiltak:

- i. En arbeidsgruppe ledet av KLD for utarbeiding av en plan for samordning av felles i IKT-drift i sektoren skal opprettes innen 1.3.2016.
- ii. Planen for samordning av felles IKT-drift skal ferdigstilles innen 1.9.2016
- iii. Etablere en arbeidsgruppe for implementering og koordinering av felles IT-drift i sektoren innen 1.9.2016
- iv. Utarbeide driftsavtaler med interessenter
- v. En arbeidsgruppe ledet av KLD skal etableres for å utarbeide en felles investeringsplan for IKT infrastruktur og drift i miljøforvaltningen innen 1.8.2016, planen skal foreligge innen 1.10.2016

Forklarende tekst til delmål:

Drifting av IKT-system krever både høy kompetanse og mye ressurser. En felles drift av IKT-system i miljøforvaltningen vil redusere driftskostnadene, legge til rette for økt samordning og forbedre IKT-sikkerheten. Miljødirektoratet er den etaten i miljøforvaltningen som har størst IKT-driftsmiljø. KLD mener det er naturlig at deres kompetanse på området utnyttes bedre ved at IKT-driften for miljøforvaltningen overføres til Miljødirektoratet. I en overgangsperiode vil Kartverket fortsatt kunne drifte deler av IKT-systemene for Riksantikvaren, men at det på sikt legges opp til at Miljødirektoratet også kan overta disse oppgavene.

KLD vil ta initiativ til å etablere en arbeidsgruppe for å planlegge felles IKT-drift i miljøforvaltningen innen 2018. Dette arbeidet skal resultere i en rapport med anbefalinger til hvordan en felles IKT-drift i miljøforvaltningen skal organiseres og gjennomføres. Arbeidsgruppen skal, i tillegg til en representant fra departementet, bestå av IKT-ledere fra hver enkelt etat.

Anskaffelse av IKT-systemer og utstyr er både tidkrevende og komplisert. En koordinering av IKT-investeringer i miljøforvaltningen vil både være kostnadsbesparende og redusere risikoen for feil. I tillegg vil en koordinering av IKT-investeringer forenkle prosessene med samordning av blant annet fag og administrative system i sektoren. Det skal nedsettes en arbeidsgruppe for å utarbeide en felles utviklings- og investeringsplan på IKT-området bestående av representanter fra alle etater og KLD. KLD skal lede dette arbeidet. Planen skal inneholde anbefalinger til hvordan IKT-investeringene i sektoren skal samordnes og hvordan dette arbeidet skal koordineres/ledes. En nærmere beskrivelse av oppdraget samt mandat for arbeidsgruppene for felles IKT-drift og felles investeringsplan sendes ut i eget oppdragsbrev.

10) Miljøforvaltningen skal ha en god strategi for kommunikasjon og publisering av informasjon på internett

Internett har endret måten vi kommuniserer med hverandre på. Vi har i dag mulighet til å nå langt flere mennesker enn det som var mulig tidligere. Nye kommunikasjonsplattformer, som Facebook og Twitter, har endret hvordan informasjon fremstilles på. Fremveksten av smarttelefoner åpner nye muligheter til å bruke miljødata på gjennom apper og nye innovative tjenester. Med den store tilgangen vi har i dag på informasjon og alle nye informasjonskanaler som har dukket opp, er kanskje det største problemet å bli lagt merke til. Det er derfor avgjørende for miljøforvaltningen at miljøinformasjon samordnes og tilgjengeliggjøres i alle relevante kanaler. Like viktig er det at informasjonen som tilgjengeliggjøres er oppdatert, korrekt og forståelig.

Delmål:

- a. Miljøinformasjon skal tilgjengeliggjøres i alle relevante kanaler på en oversiktlig og forståelig måte
- b. Miljøinformasjon skal samordnes og publiseres så raskt det lar seg gjøre
- c. Nasjonale portaler på tjenester rettet mot innbyggere og næringsliv skal brukes hvor dette er aktuelt (for eksempel miljøkommune.no)
- d. Tilrettelegge for bruk av sosiale medier som kommunikasjonskanal
- e. Standardene fastsatt i Referansekatalogen skal følges når det gjelder publisering av multimedia innhold og publisering og utveksling av tekstdokumenter

Tiltak:

- i. Utarbeide en plan for gjenbruk av informasjon i aktuelle nettsteder/portaler
- ii. Utarbeide en oversikt over alle relevante kanaler for miljøinformasjon
- iii. Samarbeide med andre sektorer der utvikling av felles nettsteder er aktuelt
- iv. Etablere gode retningslinjer for bruk av sosiale medier
- v. Tydeliggjøre eierskap for fagsystem og nettportaler både innad i sektoren og mot omverdenen

Forklarende tekst til delmål:

For at miljøinformasjon skal kunne fremstå som viktig og relevant, samtidig som den er brukervennlig, må den samordnes i noen få sentrale nettsted. Den må fremstilles på en oversiktlig måte som er enkel å forstå, og som gjør den enkel å benytte til andre formål. Dette kan gjøres ved å benytte seg av kjente maler for publisering av informasjon på nett slik som for eksempel ELMER-retningslinjene. For at data skal kunne viderebrukes av næringsliv, forskningsmiljø og befolkningen forøvrig er det viktig at data er tilgjengelig i maskinlesbare format og at datasett inneholder en beskrivelse av data som gjør det mulig å bruke disse dataene i andre sammenhenger.

Utgitt av:
Klima- og miljødepartementet

Publikasjonskode: T-1550 B
ISBN 978-82-457-0495-2 (PDF)
Design og layout: Konsis Grafisk
01/2016

